קונטרס הלכות ספירת העומר

לשיטת אדמו"ר הזקן ורבותינו נשיאי חב"ד

לע"נ אמי מורתי מרת **יפה** קלוד יוספה **סילם** ז"ל
נלב"ע בכ"ט באייר התשנ"ה
תנצב"ה

ולע"נ מו"ח ר' **אברהם הכהן** ז"ל
נלב"ע בי"ג בשבט התשע"ט
תנצב"ה

ולזכות
(שיבדל לחיים טובים וארוכים)
מנחם מענדל חי שיחי' בן חיה מושקא

הרב שאול סילם
רב קהילת חב"ד גילה ירושלים ת"ו

ב"ה

קונטרס הלכות ספירת העומר

לשיטת אדמו"ר הזקן ורבותינו נשיאי חב"ד

קונטרס הלכות ספירת העומר

לשיטת אדמו"ר הזקן ורבותינו נשיאי חב"ד

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו, וְצִוָּנוּ עַל סְפִירַת הָעֹמֶר:

יכוין לספירה של אותו הלילה ולתיבה אחת של "אנא בכח" והיבה אחת של מזמור "אלהים יחננו" ואות א' מפסוק ישמחו:

הַיּוֹם יוֹם אֶחָד לָעֹמֶר: חסד שבחסד אנא אלהים י

הָרַחֲמָן הוּא יַחֲזִיר לָנוּ עֲבוֹדַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לִמְקוֹמָהּ, בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ אָמֵן סֶלָה.

לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת מִזְמוֹר שִׁיר: אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ, יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה:
לָדַעַת בָּאָרֶץ דַּרְכֶּךָ, בְּכָל גּוֹיִם יְשׁוּעָתֶךָ: יוֹדוּךָ עַמִּים | אֱלֹהִים יוֹדוּךָ
עַמִּים כֻּלָּם: יִשְׂמְחוּ וִירַנְּנוּ לְאֻמִּים, כִּי תִשְׁפֹּט עַמִּים מִישׁוֹר, וּלְאֻמִּים בָּאָרֶץ
תַּנְחֵם סֶלָה: יוֹדוּךָ עַמִּים | אֱלֹהִים, יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם: אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ,
יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ: יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים, וְיִירְאוּ אוֹתוֹ כָּל אַפְסֵי אָרֶץ:

אָנָּא בְּכֹחַ גְּדֻלַּת יְמִינְךָ תַּתִּיר צְרוּרָה.	אב"ג ית"ן
קַבֵּל רִנַּת עַמְּךָ שַׂגְּבֵנוּ טַהֲרֵנוּ נוֹרָא.	קר"ע שט"ן
נָא גִּבּוֹר דּוֹרְשֵׁי יִחוּדְךָ כְּבָבַת שָׁמְרֵם.	נ"ד יכ"ש
בָּרְכֵם טַהֲרֵם רַחֲמֵי צִדְקָתְךָ תָּמִיד גְּמָלֵם.	בט"ר צת"ג
חֲסִין קָדוֹשׁ בְּרוֹב טוּבְךָ נַהֵל עֲדָתֶךָ.	חק"ב טג"ע
יָחִיד גֵּאֶה לְעַמְּךָ פְּנֵה זוֹכְרֵי קְדֻשָּׁתֶךָ.	י"ל פו"ק
שַׁוְּעָתֵנוּ קַבֵּל וּשְׁמַע צַעֲקָתֵנוּ יוֹדֵעַ תַּעֲלוּמוֹת.	שק"ו צי"ת

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אַתָּה צִוִּיתָנוּ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ לִסְפּוֹר סְפִירַת הָעֹמֶר כְּדֵי לְטַהֲרֵנוּ מִקְּלִפּוֹתֵינוּ וּמִטֻּמְאוֹתֵינוּ. כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ בְּתוֹרָתֶךָ: וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הֲבִיאֲכֶם אֶת עֹמֶר הַתְּנוּפָה שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה, עַד מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִית תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם, כְּדֵי שֶׁיִּטַּהֲרוּ נַפְשׁוֹת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל מִזֻּהֲמָתָם, וּבְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁבְּזְכוּת סְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁסָּפַרְתִּי הַיּוֹם, יְתֻקַּן מַה שֶּׁפָּגַמְתִּי בִּסְפִירָה (פלונית השייך לאותו הלילה)

וְאַטְהֵר וְאַתְקַדֵּשׁ בִּקְדֻשָּׁה שֶׁל מַעְלָה, וְעַל יְדֵי זֶה יֻשְׁפַּע שֶׁפַע רַב בְּכָל הָעוֹלָמוֹת
וּלְתַקֵּן אֶת נַפְשׁוֹתֵינוּ, וְרוּחוֹתֵינוּ וְנִשְׁטוֹתֵינוּ מִכָּל סִיג וּפְגָם וּלְטַהֲרֵנוּ וּלְקַדְּשֵׁנוּ
בִּקְדֻשָּׁתְךָ הָעֶלְיוֹנָה, אָמֵן סֶלָה:

הַיּוֹם שְׁנֵי יָמִים לָע�omֶר: ש
הרחמן יחננו בכח — גבורה שבחסד

הַיּוֹם שְׁלֹשָׁה יָמִים לָע�omֶר: מ
הרחמן ויכרכני גדולת — תפארת שבחסד

הַיּוֹם אַרְבָּעָה יָמִים לָע�omֶר: ח
הרחמן יאר ימינך — נצח שבחסד

הַיּוֹם חֲמִשָּׁה יָמִים לָע�omֶר: ו
הרחמן פניו תמיר — הוד שבחסד

הַיּוֹם שִׁשָּׁה יָמִים לָע�omֶר: ו
הרחמן אתנו צדורה — יסוד שבחסד

הַיּוֹם שִׁבְעָה יָמִים שֶׁהֵם שָׁבוּעַ אֶחָד
לָע�omֶר: י
הרחמן סלה אב״ג ית״ץ — מלכות שבחסד

הַיּוֹם שְׁמוֹנָה יָמִים שֶׁהֵם שָׁבוּעַ אֶחָד
וְיוֹם אֶחָד לָע�omֶר: ר
הרחמן לדעה קבל — חסד שבגבורה

הַיּוֹם תִּשְׁעָה יָמִים שֶׁהֵם שָׁבוּעַ אֶחָד
וּשְׁנֵי יָמִים לָע�omֶר: נ
הרחמן בארץ רנת — גבורה שבגבורה

הַיּוֹם עֲשָׂרָה יָמִים שֶׁהֵם שָׁבוּעַ אֶחָד
וּשְׁלֹשָׁה יָמִים לָע�omֶר: נ
הרחמן דוכך עמך — תפארת שבגבורה

הַיּוֹם אַחַד עָשָׂר יוֹם שֶׁהֵם שָׁבוּעַ אֶחָד
וְאַרְבָּעָה יָמִים לָע�omֶר: ו
הרחמן בכל שגבנו — נצח שבגבורה

הַיּוֹם שְׁנֵים עָשָׂר יוֹם שֶׁהֵם שָׁבוּעַ אֶחָד
וַחֲמִשָּׁה יָמִים לָע�omֶר: ל
הרחמן גוים טהתנו — הוד שבגבורה

הַיּוֹם שְׁלֹשָׁה עָשָׂר יוֹם שֶׁהֵם שָׁבוּעַ אֶחָד
וְשִׁשָּׁה יָמִים לָע�omֶר: א
הרחמן ישרתך נורא — יסוד שבגבורה

הַיּוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם שֶׁהֵם שְׁנֵי
שָׁבוּעוֹת לָע�omֶר: מ
הרחמן יזדון קר״ע שט״ן — מלכות שבגבורה

הַיּוֹם חֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם שֶׁהֵם שְׁנֵי
שָׁבוּעוֹת וְיוֹם אֶחָד לָע�omֶר: י
הרחמן עמים נא — חסד שבתפארת

הַיּוֹם שִׁשָּׁה עָשָׂר יוֹם שֶׁהֵם שְׁנֵי שָׁבוּעוֹת
וּשְׁנֵי יָמִים לָע�omֶר: ם
הרחמן אלהים גבור — גבורה שבתפארת

הַיּוֹם שִׁבְעָה עָשָׂר יוֹם שֶׁהֵם שְׁנֵי
שָׁבוּעוֹת וּשְׁלֹשָׁה יָמִים לָע�omֶר: כ
הרחמן יזדון דורשי — ת״ת שבתפארת

הַיּוֹם שְׁמוֹנָה עָשָׂר יוֹם שֶׁהֵם שְׁנֵי
שָׁבוּעוֹת וְאַרְבָּעָה יָמִים לָע�omֶר: י
הרחמן עמים יחודך — נצח שבתפארת

הַיּוֹם תִּשְׁעָה עָשָׂר יוֹם שֶׁהֵם שְׁנֵי
שָׁבוּעוֹת וַחֲמִשָּׁה יָמִים לָע�omֶר: ת
הרחמן כולם ככבת — הוד שבתפארת

הַיּוֹם עֶשְׂרִים יוֹם שֶׁהֵם שְׁנֵי שָׁבוּעוֹת
וְשִׁשָּׁה יָמִים לָע�omֶר: ש
הרחמן ישכחו שמרם — יסוד שבתפארת

הַיּוֹם אֶחָד וְעֶשְׂרִים יוֹם שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה
שָׁבוּעוֹת לָע�omֶר: פ
הרחמן ויחנן נג״ד יכ״ש — מלכות שבתפארת

הַיּוֹם שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים יוֹם שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה
שָׁבוּעוֹת וְיוֹם אֶחָד לָע�omֶר: ו
הרחמן לאומים ברכם — חסד שבנצח

הַיּוֹם שְׁלֹשָׁה וְעֶשְׂרִים יוֹם שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה
שָׁבוּעוֹת וּשְׁנֵי יָמִים לָע�omֶר: ם
הרחמן כי טהרים — גבורה שבנצח

הַיּוֹם אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים יוֹם שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה
שָׁבוּעוֹת וּשְׁלֹשָׁה יָמִים לָע�omֶר: ע
הרחמן תשפוט רחמי — תפארת שבנצח

הַיּוֹם חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים יוֹם שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה
שָׁבוּעוֹת וְאַרְבָּעָה יָמִים לָע�omֶר: מ
הרחמן עמים צדקתך — נצח שבנצח

קונטרס הלכות ספירת העומר

לשיטת אדמו"ר הזקן ורבותינו נשיאי חב"ד

הַיּוֹם שִׁשָּׁה וְעֶשְׂרִים יוֹם שֶׁהֵם שְׁלִשָּׁה שָׁבוּעוֹת וַחֲמִשָּׁה יָמִים לָעֹמֶר: י
הרחמן מישור חמיד הוד שבנצח

הַיּוֹם שִׁבְעָה וְעֶשְׂרִים יוֹם שֶׁהֵם שְׁלִשָּׁה שָׁבוּעוֹת וְשִׁשָּׁה יָמִים לָעֹמֶר: ם
הרחמן ולאומים גמלם יסוד שבנצח

הַיּוֹם שְׁמוֹנָה וְעֶשְׂרִים יוֹם שֶׁהֵם אַרְבָּעָה שָׁבוּעוֹת לָעֹמֶר: מ
הרחמן בארץ בט"ר צח"ג מלכות שבנצח

הַיּוֹם תִּשְׁעָה וְעֶשְׂרִים יוֹם שֶׁהֵם אַרְבָּעָה שָׁבוּעוֹת וְיוֹם אֶחָד לָעֹמֶר: י
הרחמן תנחם חסין חסד שבהוד

הַיּוֹם שְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁהֵם אַרְבָּעָה שָׁבוּעוֹת וּשְׁנֵי יָמִים לָעֹמֶר: ש
הרחמן סלה קדוש גבורה שבהוד

הַיּוֹם אֶחָד וּשְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁהֵם אַרְבָּעָה שָׁבוּעוֹת וּשְׁלֹשָׁה יָמִים לָעֹמֶר: ו
הרחמן יודיך ברוב תפארת שבהוד

הַיּוֹם שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁהֵם אַרְבָּעָה שָׁבוּעוֹת וְאַרְבָּעָה יָמִים לָעֹמֶר: ר
הרחמן עמים טובן נצח שבהוד

ל"ג בעומר

הַיּוֹם שְׁלֹשָׁה וּשְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁהֵם אַרְבָּעָה שָׁבוּעוֹת וַחֲמִשָּׁה יָמִים לָעֹמֶר: ו
הרחמן אלהים נהל הוד שבהוד

הַיּוֹם אַרְבָּעָה וּשְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁהֵם אַרְבָּעָה שָׁבוּעוֹת וְשִׁשָּׁה יָמִים לָעֹמֶר: ל
הרחמן יודיך עריתך יסוד שבהוד

הַיּוֹם חֲמִשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה שָׁבוּעוֹת לָעֹמֶר: א
הרחמן עמים חק"ב טנ"ע מלכות שבהוד

הַיּוֹם שִׁשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה שָׁבוּעוֹת וְיוֹם אֶחָד לָעֹמֶר: מ
הרחמן כולם יחיד חסד שביסוד

הַיּוֹם שִׁבְעָה וּשְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה שָׁבוּעוֹת וּשְׁנֵי יָמִים לָעֹמֶר: י
הרחמן ארץ באה גבורה שביסוד

הַיּוֹם שְׁמוֹנָה וּשְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה שָׁבוּעוֹת וּשְׁלֹשָׁה יָמִים לָעֹמֶר: ם
הרחמן נתנה לעמך תפארת שביסוד

הַיּוֹם תִּשְׁעָה וּשְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה שָׁבוּעוֹת וְאַרְבָּעָה יָמִים לָעֹמֶר: ב
הרחמן יכולה פנה נצח שביסוד

הַיּוֹם אַרְבָּעִים יוֹם שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה שָׁבוּעוֹת וַחֲמִשָּׁה יָמִים לָעֹמֶר: א
הרחמן יברכנו זוכרי הוד שביסוד

הַיּוֹם אֶחָד וְאַרְבָּעִים יוֹם שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה שָׁבוּעוֹת וְשִׁשָּׁה יָמִים לָעֹמֶר: ר
הרחמן אלהים קרושתך יסוד שביסוד

הַיּוֹם שְׁנַיִם וְאַרְבָּעִים יוֹם שֶׁהֵם שִׁשָּׁה שָׁבוּעוֹת לָעֹמֶר: ן
הרחמן אלהינו יג"ל פז"ק מלכות שביסוד

הַיּוֹם שְׁלֹשָׁה וְאַרְבָּעִים יוֹם שֶׁהֵם שִׁשָּׁה שָׁבוּעוֹת וְיוֹם אֶחָד לָעֹמֶר: ת
הרחמן יברכנו שועתנו חסד שבמלכות

הַיּוֹם אַרְבָּעָה וְאַרְבָּעִים יוֹם שֶׁהֵם שִׁשָּׁה שָׁבוּעוֹת וּשְׁנֵי יָמִים לָעֹמֶר: נ
הרחמן אלהים קבל גבורה שבמלכות

הַיּוֹם חֲמִשָּׁה וְאַרְבָּעִים יוֹם שֶׁהֵם שִׁשָּׁה שָׁבוּעוֹת וּשְׁלֹשָׁה יָמִים לָעֹמֶר: ח
הרחמן ויראו ושמע תפארת שבמלכות

הַיּוֹם שִׁשָּׁה וְאַרְבָּעִים יוֹם שֶׁהֵם שִׁשָּׁה שָׁבוּעוֹת וְאַרְבָּעָה יָמִים לָעֹמֶר: ם
הרחמן אותו צעקתנו נצח שבמלכות

הַיּוֹם שִׁבְעָה וְאַרְבָּעִים יוֹם שֶׁהֵם שִׁשָּׁה שָׁבוּעוֹת וַחֲמִשָּׁה יָמִים לָעֹמֶר: ס
הרחמן כל יודע הוד שבמלכות

הַיּוֹם שְׁמוֹנָה וְאַרְבָּעִים יוֹם שֶׁהֵם שִׁשָּׁה שָׁבוּעוֹת וְשִׁשָּׁה יָמִים לָעֹמֶר: ל
הרחמן אספי תעלומות יסוד שבמלכות

הַיּוֹם תִּשְׁעָה וְאַרְבָּעִים יוֹם שֶׁהֵם שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת לָעֹמֶר: ה
הרחמן ארץ שק"ו צי"ת מלכות שבמלכות

ב"ה

קונטרס הלכות ספירת העומר

לשיטת אדמו"ר הזקן ורבותינו נשיאי חב"ד

ב"ה

קונטרס הלכות ספירת העומר

לשיטת אדמו"ר הזקן ורבותינו נשיאי חב"ד

<u>מצות הספירה</u>

א. ספירת העומר[1] נוהגת במשך 49 יום, החל ממוצאי יום טוב ראשון של פסח, בליל[2] ט"ז בניסן[3].

ב. לדעת הרמב"ם[4], ספירת העומר גם כיום היא מצות עשה מן התורה, אע"פ שאין מקריבים את העומר. אך לדעת רוב הראשונים[5], ספירת העומר כיום נוהגת **מדברי סופרים**, וכן עיקר[6].

ג. נחלקו הראשונים בשאלה אם מנין כל יום הוא בנפרד[7], או שמא ישנו גם "רצף" של כל הימים ("תמימות") כך שאם עבר יום שלם בו הוא לא ספר, כבר לא יוכל לברך[8] בשאר הלילות[9]. ועי' להלן[10] שחוששים לחומרא לשיטה זו[11].

<u>מי המחויב וכיצד יספור</u>

ד. ישנה מחלוקת אם אומרים **בספירת** העומר: "שומע כאומר", או לא[12]. על כן, לכתחילה **כל אחד יספור לעצמו**, ולא יסמוך על ספירת חבירו. כ"ז לגבי הספירה עצמה, אך לגבי הברכה, כן ניתן לסמוך על **ברכת** חבירו[13].

---

[1] המוזכרת בפרשת אמור (ויקרא כג, טו): **וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת** מִיּוֹם הֲבִיאֲכֶם אֶת־עֹמֶר הַתְּנוּפָה **שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימֹת** תִּהְיֶינָה: וכן בפרשת ראה (דברים טז, ט): שָׁבֻעַ֥ שָׁבֻעֹ֖ת תִּסְפָּר־לָ֑ךְ **מֵהָחֵל֙ חֶרְמֵ֣שׁ בַּקָּמָ֔ה תָּחֵ֖ל לִסְפֹּ֥ר שָׁבֻעֹ֖ת שָׁבֻעֽוֹת:**

[2] כדי ששבע השבתות (שבועות) תהיינה "תמימות" – ע"י שו"ע אדמו"ר סי' תפט ס"ג.

[3] שם.

[4] הלכות תמידין ומוספין פ"ז הכ"ב ואילך, עי' שו"ע אדמו"ר שם ס"א.

[5] תוספות במנחות סו, א ד"ה זכר; רא"ש פסחים פ"י סוף סי' מ; ר"ן בסוף מסכת פסחים.

[6] כך מכריע בשו"ע אדמו"ר שם ס"ב.

[7] כך **שיטת התוס' במנחות** סו, א ד"ה זכר; **רא"ש בשם ר"י** סוף פסחים סי' מ"א **ושיטת רב האי גאון ורבינו יונה**, עי' טור סי' תפט.

[8] שיטה זו האחרונה היא שיטת בה"ג. ולהעיר: **<u>בטור</u>** או"ח סי' תפט איתא: וכתב עוד בה"ג שאם שכח לברך באחד מן הימים, **שלא יברך עוד** בימים שלאחריו. הדברים תואמים לדברי **התוס' במסכת מגילה כ, ב**, ד"ה כל, שכתבו: ובה"ג כתב דהיכא דאינשי לברך בלילה, **ימנה למחר בלא ברכה**, וכן הלכה. אמנם **<u>בשו"ע אדמו"ר</u>** סכ"ג הביא כי"א קמא את שיטת בה"ג בנוסח שונה, וז"ל: אם שכח לספור בלילה אחת, **אין צריך לספור כלל בשאר כל הלילות**, לפי שכבר הפסיד ממצות ספירת העומר לגמרי, כשיחסר ממנו יום אחד. נוסח זה תואם את נוסח **התוס' במסכת מנחות סו, א** ד"ה זכר, בסופו, שכתבו: עוד פסק בהלכות גדולות שאם הפסיק יום אחד ולא ספר, **שוב אינו סופר**, משום דבעיא תמימות; וכן את נוסח הרא"ש בסוף פסחים סי' מ"א.

[9] ע' לקו"ש ח"א עמ' 248 בביאור שיטת בה"ג (מובא להלן בהערות, אודות מי שיודע מראש שלא יוכל לספור כל ימי הספירה, כגון שיעבור ניתוח בגללו יפסיד בהכרח ספירת יום אחד).

[10] פיסקה "שכח, טעה, מסופק".

[11] שו"ע אדמו"ר שם סכ"ג-כ"ד.

[12] דעת הלבוש.

[13] שם ס"א.

ה. **נשים** פטורות מספירת העומר, כיון שהיא מצות עשה שהזמן גרמא, אך במקצת מדינות, שמו הנשים מצוה זו עליהן כחובה, **ויכולות לברך עליה**[14]. מנהגנו[15] שנשים סופרות, ובברכה[16]. אשה **אינה יכולה להוציא את האיש** במצות ספירת העומר[17], וכן לא בברכתה[18].

ו. **קטן** שספר מתחילת הספירה, **והגדיל** באמצע ימי הספירה, ימשיך לספור בברכה[19]. לעומת זאת, **גר שנתגייר** באמצע ימי הספירה, למרות שספר בגיותו, לא יוכל להמשיך לספור בברכה[20].

ז. **אונן** שנמשכה אנינותו כך שיפסיד יום שלם ולא יוכל יותר לברך על ספירתו, יספור בלי ברכה כל זמן אנינותו, כך שיוכל להמשיך לספור בברכה לאחר מכן[21].

ח. אף אם **יודע שלא יוכל לספור כל ימי הספירה**, וכגון שמוכרח לעבור ניתוח ולא יוכל לספור במשך כמה ימים, מ"מ יברך עד אז[22] (ולאחר מכן, אם אכן הפסיד, ימשיך לספור בלא ברכה).

---

[14] ע"פ שו"ע אדמו"ר שם ס"ב. [ועי' שו"ת רב פעלים ח"א (חלק סוד ישרים סי' יב ד"ה ועוד אני אומר) שכתב שאם רצו נשים לקיים מצות עשה שהזמן גרמא, יכולות (שם, לשיטתו: פרט לציצית תפילין וספירת העומר) ולא עוד אלא שיכולות לברך עליה ג"כ (ולא כדברי השו"ע סי' יז ס"ב וסי' תקפט ס"ו, אלא כדעת הרמ"א שם), "ואפשר דגם רבינו האר"י ז"ל זלה"ה יודה בזה"].

[15] מנהג חב"ד.

[16] אוצר מנהגי חב"ד ניסן – סיון עמ' רנד.

[17] פרי מגדים, א"א סוס"ק א' - בהיותה פטורה מן הספירה, מן הדין.

[18] נטעי גבריאל פסח ח"ג עמ' קמז ועמ' קפב.

[19] לקו"ש חל"ח עמ' 11 ואילך. ולהעיר מציץ אליעזר חי"ד סי נה, שהביא שיטות לפיהן קטן שהגדיל בעומר יספור בברכה גם אם לא ספר בהיותו קטן, אך למסקנה לא הכריע בזה.

[20] לקו"ש שם עמ' 12 הערה 36. והטעם, כי גר שנתגייר, כקטן שנולד דמי (יבמות כב, א).

[21] **ביאור הלכה** ד"ה בלא ברכה **בשם הנוב"ק** (או"ח סי' כז). ומצרף שם כמה טעמים: דעת המהרש"ל שאין האונן פטור מכל המצות, ויש צד לומר שאיננו פטור מן הספירה דבשביל רגע זה לא מתבטל מלעסוק במתו, דעת איזה פוסקים דאונן פטור אך רשאי לקיים, וכן דעת הפוסקים דלא בעינן תמימות. וע"ע **בדברי משה** (לרב משה הלברשטאם סי' כט ס"א) בשם הנו"ב שם, שכבוד המת דוחה מצוה שנוהג בשעת אבלות בלבד, ולא מצוה הנוהגת גם לאחר הקבורה. וע"ע בדברי משה (שם ס"ו) שהביא מעשה רב מזקנו הגה"ק רבי חיים מאיר יחיאל אב"ד מאגלויניצא, שהורה כשהיה אונן על זוגתו, שאחד מחסידיו יספור בברכה, **ויוציא אותו** ואת בניו **בברכתו**, ועוד בדברי משה שם בשם ספר כל בו אבילות, **שיוכל לשמוע את הספירה מאחר**, ויועיל אפילו אם לא כיון, כי דרבנן הרי א"צ כוונה.

[22] משמעות לקו"ש ח"א פרשת אמור עמ' 248 (בתרגום ללה"ק), שם מקשה כ"ק אדמו"ר על כך שמחד, חוששים לשיטת בה"ג לפיה כל ימי הספירה מהווים מצוה אחת, ולפ"ז כשאדם מחסיר יום א', ממשיך לספור בלא ברכה; אך לאידך אנחנו מברכים על כל ספירה וספירה - ולא רק פעם אחת בהתחלה או בסוף. ועוד, שלכאורה אי-ספירת יום אחד משפיעה למפרע גם על הימים הקודמים והופכת את כל הברכות לברכות לבטלה (ואכן כ"כ החיד"א במורה באצבע סי' ז' אות ריז – לא מובא בשיחה הנ"ל). ומתרץ שם כ"ק אדמו"ר שלאמתו של דבר, גם לשיטת בה"ג, הרי הן ארבעים ותשע מצות נפרדות - מצוה מיוחדת לכל ערב. אך כשאדם מחסיר יום אחד, אין הוא יכול (לשיטה זו) להמשיך בספירה, שכן לא תתכן ספירה שלישית ורביעית ללא שניה, כך **שהחסרת ספירה אחת פוגמת רק בימים הבאים, ולא בימים הקודמים, משום שכל יום מהוה מצוה מיוחדת**, עכ"ל הרבי. **ובדרך אפשר** אולי ניתן לדייק שכך הוא מלשון אדה"ז בסע' כ"ד שכתב: "אם שכח לספור בלילה אחת, אין צריך לספור כלל בשאר כל הלילות, לפי שכבר הפסיד **ממצות** ספירת העומר לגמרי כשיחסר ממנו יום אחד", ולא כתב שהפסיד אז **את** מצות ספירת העומר לגמרי. לאחר מכן ראיתי שכיוונתי לדעת גדולים, הוא הרה"ג הרב ישראל יצחק פיעקארסקי ז"ל, שדייק אף הוא בחקרי הלכות ח"ג עמ' 144,מאדמו"ר הזקן שם, שאת מה שספר, לא הפסיד, ואף הוא קישר את זה עם דברי הרבי הנ"ל, ע"ש.

ט. לא יעבור את **קו התאריך** בימי ספירת העומר באם אין הכרח גמור, מאחר שיצטרך להמשיך לספור לפי הספירה שלו, ולא כספירת הכלל, וגם את יו"ט של שבועות הוא יצטרך לקבוע ביום החמישים לפי הספירה שלו[23].

<u>זמן הספירה</u>

י. **לכתחילה** מצוה מן המובחר לספור **בתחילת הלילה (מיד אחר תפילת ערבית)**, אך **כל הלילה** כשר לספירת העומר עד עמוד השחר[24]. גם בליל יום טוב שני של גלויות בחו"ל, יספור אחר תפילת ערבית ולא אחר הסדר[25].

ספירה בבין השמשות:

יא. נחלקו הראשונים האם ספירת העומר בבין השמשות מותרת לכתחילה[26] או שמא חייבים להמתין עד צאת הכוכבים[27]. **המדקדקים ממתינים לצאת הכוכבים**, וכן ראוי לעשות[28].

יב. מי שנמצא **עם ציבור שסופר את העומר בבין השמשות**, טוב שיספור אתם **בלא ברכה**, **ויחשוב בדעתו: אם אשכח לספור בלילה, הריני סומך על ספירה זו לצאת בה ידי חובתי, ואם לא אשכח בלילה, הרי דעתי עכשיו שלא לצאת בספירה זו,** וכשיזכור בלילה יספור בברכה[29].

---

[23] עי' בכ"ז בשלחן מנחם ח"ג סי' רנח (עמ' י"ח – כ"ו) שם מרוכזים דברי כ"ק אדמו"ר בענין.

[24] ע"פ שו"ע אדמו"ר שם ס"ג, וכן הוא בסדור אדמו"ר הזקן. ודעת רבינו הצמח צדק שיש לספור לכתחילה **לפני חצות** – עי' אוצר מנהגי חב"ד ניסן - סיון עמ' רו ועמ' רנא.

[25] איתא **בסדור אדמו"ר הזקן**, לפני סדר ספירת העומר: בליל שני של פסח, מתחילין לספור ספירת העומר תיכף אחר תפילת ערבית, אך יש מי שאומר שהבא בסוד ה', יש לספור אחר שגמר כל הסדר בח"ל, והמקדים לברך ולספור מיד אחר התפלה, מוקדם לברכה. וכן כתב **בלקוטי מהרי"ח** (סדר הנהגת ליל ב' דפסח, ד"ה והנה יש מדקדקים), וז"ל: והנה יש מדקדקים שבליל א' דספירה סופרים אחר הסדר, ושן הוא על פי סוד, ושאין נכון לומר היום יום אחד לעומר, ולסדר אחר כך הסדר, והוא דעת הרמ"ע ובעל מצת שמורים. וכתב ע"ז שם: אך כתבו בשם מהר"ש שרעבי (הרש"ש) שגם ע"פ סוד, יש לספור קודם הסדר, וכן בסידור הגה"ק התניא, אחר שנשא ונתן בזה, מסיים: והמקדים לסופרה, מוקדם לברכה, ע"ש. ועי' **בשער הכולל** פרק מט שכתב: ואינו מובן, שאין זה דרכו בכל הסדור לכתוב דעות שונות! והאריך מאוד בכ"ז, וכתב שהיא מחלוקת בין המקובלים האשכנזים, שסוברים שיש לספור אחר הסדר (כי הרי, אחרת, קוראים הלל בבית הכנסת כמו ביו"ט ראשון, ולאחר מכן אומרים בספירת העומר ממחרת השבת, והיינו שהוא מוצאי יום טוב, ושוב עורכים את הסדר כביו"ט ראשון!) לבין המקובלים הספרדים שסוברים שיש לספור כמו בכל יום, אחר ערבית. ובסוף דבריו כתב שם: שוב נתברר בברור גמור **ששמעו מאדמו"ר בעל צ"צ ז"ל**, שמה שכתוב בסדור: אך יש מי שאומר שהבא בסוד ה' יספור אחר הסדר כו' **נדפס שלא עפ"י אדמו"ר הזקן, רק עפ"י אחיו בעל שארית יהודה ז"ל, וכשראה זה אחר ההדפסה, הקפיד עליו עד מאוד**, עכ"ל. **ועי' ספר בית רבי** (ח"א עמ' 110) שכתב שעונשו של המהרי"ל על זה היה, שאם היה רבינו הזקן אומר דא"ח בליל ב' של פסח, לא היה מניח אותו לשמוע. ובהערה א' שם: רק להשמיט זה מהסידור לא רצה מחמת כבוד אחיו הרה"ג זלה"ה. **על כן, בהדפסה השניה, הוסיף רבינו מה שכתוב שם: והמקדים לברך ולספור מיד אחר התפלה, מוקדם לברכה כו'**, עכ"ל.
ועי' בספר **מעשה מלך** (עמ' 210), שם מובא כי הרבי "סופר ספירת העומר בתפילה כרגיל ואינו ממתין עד לאחרי הסדר", ובהערה 1 שם: בתשנ"ג ספר רק אחרי הסדר וחלוקת המצות שלאחרי זה (ע"פ "יומן בית משיח 770" גליון 42).

[26] מאחר וכיום הספירה מדרבנן, ובין השמשות הוא ספק יום ספק לילה, וספק דברי סופרים להקל – שו"ע אדמו"ר סי' תפט סי"ב – והיא דעת הסמ"ג, הרשב"א והרא"ש.

[27] שם – והיא דעת התוספות במנחות והר"ן.

[28] שו"ע אדמו"ר שם.

[29] שם.

יג. אם ספר בבין השמשות (ולא התנה), טוב שיספור בצאת הכוכבים בלא ברכה, כדי לחוש לשיטה לפיה ספירת העומר כיום דאורייתא[30] ולכן צריכה להיספר דוקא בלילה ודאי.

ספירה מפלג המנחה:

יד. אע"פ שניתן לקרוא ק"ש של ערבית מפלג המנחה[31], אין סופרים את העומר לפני בין השמשות, ואם ספר בין פלג המנחה לבין השמשות, יספור שוב בזמן, **בלא ברכה**[32]. אך אם רק **ענה** לחברו לפני בין השמשות 'היום כך וכך' (עי' לעיל), יחזור ויספור **בברכה** כשיגיע הזמן[33]. ומכל מקום לכתחילה טוב להיזהר מפלג המנחה ואילך שלא לאמר: 'היום כך וכך'[34].

<u>דרך הספירה</u>

טו. לכתחילה לא יברך עד שידע איזה יום הוא מהספירה[35] וכן ראוי לכוין, שהספירה היא **חלק מספירת ז' שבועות**[36].

טז. לכתחילה צריך לברך **מעומד**[37], שנאמר[38]: שִׁבְעָה שָׁבֻעֹת תִּסְפָּר־לָךְ מֵהָחֵל חֶרְמֵשׁ **בַּקָּמָה**, ודורשים חז"ל[39]: אל תקרא **בַּקָּמָה** אלא בקומה[40].

יז. נחלקו רבותינו הראשונים לגבי אופן הספירה, אך נתפשט המנהג[41] בכל תפוצות ישראל לספור בכל ימי הספירה הן את ה'ימים' והן את ה'שבועות המלאים' עם הימים המתווספים להם[42].

יח. דרך צחות לשון הקודש לומר ימים לשון רבים משנים ועד עשרה, ועד בכלל, אבל **מאחד עשר ואילך, יאמר יום לשון יחיד**. וטוב לומר מנין המועט קודם מנין המרובה, כגון אחד ועשרים ולא עשרים ואחד . . במדינות אלו שדרך לספור מנין המועט קודם[43].

---

[30] שם סי"ג.

[31] וכשיטת רבי יהודה לגבי תפילה במשנה דברכות (ריש פ"ד - כו, א), ועי' תוס' ברכות (ב, א ד"ה מאמתי).

[32] ע"פ שו"ע אדמו"ר שם. **ומ"מ אם ספר בין פלג המנחה לבין השמשות, ולא ספר שוב בזמן, ימשיך לספור בשאר הלילות בברכה** (שו"ע אדמו"ר שם סכ"ה).

[33] שם סט"ו.

[34] שם.

[35] שו"ע אדמו"ר סי' תפט סי"ט.

[36] משמעות אגרות קדש כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו ח"ל עמ' קצד, מובא בשלחן מנחם ח"ג עמ' א-ב.

[37] וכ"ז דוקא לכתחילה, אך אם ספר מיושב, יצא (שו"ע אדמו"ר שם ס"ד).

[38] פרשת ראה, דברים טז, ט.

[39] מדרש תנאים לדברים טז, ט. ובמדרש לקח טוב (פסיקתא זוטרתא) פרשת אמור, הדרשה על עצם המצוה.

[40] שו"ע אדמו"ר שם ס"ד.

[41] שם ס"ו.

[42] בצורה זו יוצאים י"ח כל הדעות. **בדיעבד אף אם ספר רק את הימים (ולא ספר את השבועות), וכן לא תיקן את עצמו, יצא, וימשיך לספור בברכה בשאר הלילות** (שו"ע אדמו"ר שם סכ"ה).

[43] שם ס"ח.

ב"ה

קונטרס הלכות ספירת העומר

לשיטת אדמו"ר הזקן ורבותינו נשיאי חב"ד

יט. בדרך הספירה קיימים כמה מנהגים[44]: **1.** '**היום כך וכך יום, שהם כך שבועות וכך ימים לעומר**' (וזהו מנהגנו[45]). **2.** 'היום כך וכך יום לעומר, שהם כך שבועות וכך ימים'[46]. **3.** י"א: '**ב**עומר'[47].

כ. מותר לספור בכל לשון שמבין, **אבל אם אינו מבין הלשון שסופר בו, אפילו ספר בלשון הקודש, לא יצא**, דכיון שאינו יודע המנין, אין זו ספירה כלל[48].

כא. נוהגים לומר אחר הספירה: "הרחמן הוא יחזיר לנו עבודת בית המקדש למקומה, במהרה בימינו אמן סלה"[49], לפי שעכשיו אין אנו סופרין אלא זכר למקדש[50].

ויש נוהגין מטעם הידוע להם לומר אחר כך מזמור "אלקים יחננו ויברכנו"[51] ו"אנא בכח" ו"רבונו של עולם"[52], וכך מנהגנו בפועל. יכון לספירה של אותו הלילה ולתיבה אחת של "אנא בכח" ותיבה אחת של מזמור "אלוקים יחננו" ואות אחת מפסוק "ישמחו"[53].

<u>מקומה בתפילה</u>

כב. ראוי **להקדים תפלת ערבית לספירה**, שתפלת ערבית היא תדירה, והספירה אינה תדירה, ותדיר קודם לשאינו תדיר [54].

כג. מנהגנו לספור את העומר בתפילת ערבית לאחר קדיש תתקבל, קודם אמירת "עלינו לשבח"[55].

---

[44] שם ס"ז.

[45] המובא בסדור אדמו"ר הזקן.

[46] זהו מנהג הספרדים, והוא הנוסח שבסדור האריז"ל ושבסדור יעב"ץ.

[47] זהו המנהג המובא ברמ"א סי' תפט ס"א.

[48] שו"ע אדמו"ר שם ס"י, ע"פ המ"א (סוס"ק ב) וכ"פ ג"כ המ"ב (ס"ק ה) והוא שלא כדעת שו"ת שאילת יעב"ץ (ח"א סי' קלט) שסובר שיכול לספור בלשון הקדש אף אם אינו מבין. ועי' **בשו"ת מהרי"ל דיסקין** (קונט"א סי' ה ס"ק נה - לשיטת המ"א ואדמו"ר הזקן לפיה לא יוצא י"ח אף אם ספר בלה"ק, אם לא מבין לה"ק) שכתב **שאם יודע את המנין שצריך לספור** באותו יום, וכן **יודע שזהו המספר שהוא סופר** עכשיו בלשון הקודש, אפילו אם אינו יודע את הפירוש המדויק של המילים, **יוצא ידי חובתו**, אך נכון שילמדוהו גם שסופר את הימים ואת השבועות, ואם אינו יודע **באיזה תיבות** מונה ימים ובאיזה שבועות, יתכן שלא יצא.

[49] **לפי הנוסח שבסדור אדמו"ר הזקן** (בשו"ע אדמו"ר הנוסח קצת שונה: יהי רצון שיבנה בית המקדש כו').

[50] שו"ע אדמו"ר שם סי"א.

[51] תהלים סז.

[52] המנהג להגיד את שלושת הענינים האלו, בסוגריים בשו"ע אדמו"ר הזקן שם. מנהג אמירה זו מובא בפרי עץ חיים לאריז"ל וכן מובא בסדור אדמו"ר הזקן.

[53] כך איתא בסדור אדה"ז, אחרי הברכה. ע"ע: פע"ח שער ספירת העומר; שער הכונות ענין ספירת העומר; כה"ח סי' תפ"ט אות ח'; אוצר מנהגי חב"ד ניסן – סיון עמ' רמז-ח; סדור רבינו הזקן עם ציונים מקורות והערות לידידי הרה"ג הרה"ח הר' לוי יצחק שיח' ראסקין, עמ' תרכו-ז.

[54] שו"ע אדמו"ר שם סט"ז.

[55] כן הוא בסדור. ועי' **בשער הכולל** (פמ"ט סק"ז) שכתב: הטעם שהנהיג אדמו"ר לספור ספירת העומר קודם עלינו, היינו משום שעפ"י קבלת האריז"ל, נהגו לומר בספירה מזמור ופסוקים, ולא נתקנו ולא נסדרו באופן שיאמרו קדיש יתום אחר הספירה, לכן סופרים קודם עלינו, כדי שהקדיש שאחר עלינו יהי' גם על הספירה, עכ"ל. לעומת זאת דעת **המ"ב** (ס"ק ב) שמקדימים את הספירה ל'עלינו' משום תמימות. ועי' באהלי שם (ח"ז עמ' מב-ג) מכתב **הגרא"ח נאה שכתב ע"ז**, וז"ל: והשער הכולל מחפש טעם לזה בלי צורך כלל. כי רואים אנו שעלינו הוא תמיד בסוף כל התפלות והמזמורים. בשחרית מנחה וערבית . . מגילה . . הקינות בת"ב לפני עלינו דערבית . . לדוד מזמור בליל ר"ה . . לדוד אורי במנחה . . אע"פ שכל אלו אינם שייכים באופן ישר להתפלה, אלא **שכיון שיש לפנינו שבח גדול להקב"ה שאנו מודים שלא עשנו כגויי הארצות**, אנו גומרים קודם כל מה שיש להגיד ומכניסים אותם בתוך התפלה, ואח"כ השבח הכללי דעלינו. והכלל בזה, **דעלינו הוא כמו מכה בפטיש** . . ולכן אין להקשות

כד. המתפלל במנין בו נהוג לספור אחר "עלינו לשבח", יאמר "עלינו לשבח" ויספור את העומר יחד עם הציבור[56].

<u>דברים האסורים קודם הספירה</u>

כה. **לא יתחיל לאכול אפילו סעודה קטנה, חצי שעה קודם** זמן ספירה, דהיינו חצי שעה קודם **בין השמשות**, גזירה שמא ימשוך בסעודתו וימנע מספירת העומר, **אלא אם כן** הוא מקום שנוהגין **שהשמש** קורא לספור ספירה כשמגיע זמנה, שאז אין לחוש שמא ימשוך בסעודתו[57]. אך אכילת פירות, וכן אכילת פת עד כביצה, מותרת[58].

כו. **נוהגין שלא לעשות מלאכה אחד אנשים ואחד נשים** כל ימי הספירה **משקיעת החמה עד לאחר ספירת העומר**, ורמז לזה שנאמר: "שבע שבתות", מלשון שבות, שבזמן הספירה, דהיינו משקיעת החמה ואילך, יש לשבות ממלאכה, עד לאחר שיספור[59]. מלאכה שמותר לעשות בחול המועד, אין המנהג להחמיר כלל[60]. מלאכות שבבית, כגון בישול, אפיה, נקיון הדירה וכדומה, אין המנהג להחמיר[61].

<u>שמע או ספר בלא מתכון, והזהירות בדבר</u>

כז. החל מבין השמשות, אפילו אם רק שמע את הספירה מאחד מן הצבור שספרו, ואפילו **לא נתכוין כלל להוציאו, וגם הוא לא נתכוין לצאת בשמיעה זו**, אלא שמע לפי תומו, **לא יברך**

מתדיר ואינו תדיר, כיון שמקומו של עלינו הוא רק בגמר . . **והמ"ב** . . כתב דסופרים קודם עלינו כדי שיהיו תמימות יותר. הוא הוכרח לכתוב זה לפי נוסח אשכנז, שאומרים בשחרית עלינו אחר ובא לציון, ולא נהגו לומר עלינו בסוף, ומה נשתנה ספירת העומר, ע"כ כתב משום תמימות. אבל למנהג נוסח הספרדים, וכן מנהגנו, שעלינו תמיד בסוף, הנה גם בספירה כן הוא. אגב אודיעו **מנהג הספרדים (עדות המזרח)** לספור אחר עלינו: לפי שיגיע הזמן, כי מקדימין בערבית.

בטעם **קביעת מקומה של ספירת העומר בסוף סדור אדמו"ר הזקן**, עי' לקו"ש חכ"ב פרשת אמור שיחה א' עמ' 129 ואילך (בלקו"ש המתורגם ללה"ק).

[56] משמעות אג"ק כ"ק אדמו"ר ח"ה עמ' שיג, שכתב: בשאלתו אם כשסופרים ספירה אחר עלינו, אם לומר קדיש לאחר הספירה, הנה אי איישר חילי, הייתי מנהיג מתאים שלא להרבות בקדישים שלא לצורך, שיאמרו הקדיש רק לאחר ספירת העומר ולא בין עלינו להספירה, ואם בשום אופן אין מסכימים על זה ורוצים לאמר קדיש יתום לאחר עלינו, הנה אפשר לומר קדיש גם לאחר הספירה אם מנהג המקום כן הוא.

[57] שו"ע אדמו"ר שם סי"ז.

[58] ע"פ שו"ע רבי יוסף קארו סי' רלב ס"ג; וע"ע מ"ב סי' רלב ס"ק לד וסי' תלא ס"ק ו, הלכה למעשה – פסח עמ' 252.

[59] שו"ע אדמו"ר סי' תצג ס"ט.

[60] אשל אברהם מבוטשאטש סי' תצג; נטעי גבריאל הלכות פסח ח"ג פרק כו אות י.

[61] נטעי גבריאל (שם אות יא, ע"פ הא"א הנ"ל), והוסיף בהערה: וכ"כ במנהג תוניס וג'רבא שנשים אוסרות על עצמן **כל מלאכת תפירה וכדומה** בימי הספירה ובמיוחד בערב, וכן הורה הגר"ש וואזנער שליט"א, עכ"ל הנטעי גבריאל. אך ע"פ דברי אדמו"ר הזקן שם, שהוסיף בסוגריים: ואותן הנשים שאינן סופרות, אפשר שיש לשבות להן ממלאכה כל הלילה, משמע שלמי שאינה סופרת, האיסור בלילה בלבד, ולא ביום (ולמי שסופרת, איסור המלאכה עד הספירה בלבד, כפי שכתב אדמו"ר הזקן בפירוש – עי' בפנים).

כשיספור בלילה, שהשומע כעונה[62], ואפילו אם היה מחשב "אין אני מתכוין לצאת בספירה זו", אין זה כלום[63], **אלא אם כן מחשב: "אני מתכוין שלא לצאת בה"**[64]**.**

☜ על פי זה, נראה שהש"ץ צריך להקפיד **לכוין שאינו מוציא י"ח, לא בברכתו ולא בספירתו**, את מי שיברך, על מנת שלא יברכו ברכות לבטלה, ובכל אופן (על הצד שהש"ץ לא כיון שאינו מוציא את הקהל י"ח), רצוי שהשומע **יכוין שאיננו יוצא ידי חובת** הברכה שמברך הש"ץ (ורצוי שיקפיד לענות "ברוך הוא וברוך שמו" כדי לגלות את דעתו זאת[65]), **וכן שאיננו יוצא י"ח הספירה** שסופר הש"ץ[66]. **בדיעבד, אם לא כיונו לא הש"ץ ולא**

---

[62] העיר הרב שלום דובער שיח' לוין בפירושו על הלכות ספירת העומר לאדמו"ר הזקן, שאע"פ ש-1. ספרו בבין השמשות שהוא ספק יום, 2. ישנה הרי דעה שמצות גם דרבנן צריכות כוונה, ו-3. ישנה דעה שכל אחד חייב לספור בעצמו, עכ"ז לא יברך, ע"ש.

[63] להאומרים שמצות דרבנן אין צריכות כוונה כלל.

[64] שו"ע אדמו"ר סי' תפ"ט סי"ב. וכך נראית דעת הרמ"א בס"ג.

[65] פסקי תשובות ח"ה (מהדורת תשע"ט) עמ' תקמב, לשיטת אדה"ז.

[66] ומספיק שהש"ץ (/השומע) יתכוין שלא להוציא (/שלא לצאת) י"ח. ואחר כך ראיתי שהעיר בדומה בספר רשימת הרב ישעי' דוד מלכיאל, בשם שו"ת ישועות משה.

אך **בהליכות שלמה** על מועדי השנה ניסן – אב (אסופת חידושים של הגרש"ז אויערבאך ז"ל, עמ' שנא ואילך) כתבו שזהירות זו היא דוקא בזמנם, שהמנהג היה שהש"ץ מברך ומוציא כל הקהל בברכתו, מה שאין כן בזמננו, כשכולם נוהגים לברך גם בעצמם, הוי **סתמא כמכוין להדיא שלא לצאת**. ובעיונים שם הפנה **לשו"ע אדמו"ר (סי' ו' ס"ט)**, שכתב, לגבי ברכות השחר: **"**יש נוהגין שאחר שבירך אחד ברכת השחר, וענו אחריו אמן, חוזר אחד מהעונים אמן, ומברך ג"כ כל ברכת השחר, ועונין אחריו אמן, וכסדר הזה עושין כל אותן שענו אמן תחלה, ועושין כן כדי לענות צ' אמנים בכל יום, **ואין לערער עליהם ולומר שכבר יצאו ידי חובתן** באמן שענו תחלה, מפני שהמברך **אינו מכוין להוציא** אחרים ידי חובתן, ואפילו אם היה המברך מכוין להוציא אחרים ידי חובתן, הם **אינם מכוונים לצאת** בברכתו". והרי לא דרש כאן אדמו"ר הזקן כוונה שלא להוציא י"ח או שלא לצאת י"ח, אלא הסתפק בחוסר כוונה (ושינה אדה"ז מלשון השו"ע של רבי יוסף קארו סי' ו ס"ד שכתב: ואפילו אם היה המברך מכוין להוציא אחרים, הם **מכוונים שלא לצאת** בברכתו! ונראה שטעם שנוי הלשון בשו"ע אדמו"ר), כי הרגילות בכגון דא היא שלא מוציאים זא"ז י"ח, והוי כאילו התכוונו בזה בפירוש (ולכאורה דין זה דומה למי ששאל את חברו מה היום, ואמר לו, שיכול לספור בברכה, עי' שו"ע אדמו"ר סעי' יד, מובא בפנים).

אחר כך ראיתי **שהדברי נחמיה** (להרה"ג הרב נחמיה הלוי מדובראוונע, תלמיד אדמו"ר הזקן) כתב (בדומה קצת), על דברי אדמו"ר הזקן שבסימננו, סעי' יב (בס"ק ט - סט, ד בהוצאת מכון פי ישרים): **אך לכאורה קשה ממעשים שבכל יום שמברכים הקהל אחר שמעם מש"ץ . . וצריך לומר דהיינו טעמא, שבשעת שמיעה, דעתם בפירוש לספור בעצמם מיד כנהוג, והרי זה מעין מה שיתבאר בסי"ד לענין השואל, ומה שאין כן כששומע לפי תומו כו'.**

[וע"ע **בתהלה לדוד** (סי' ו ס"ק ד) שהקשה על דברי אדמו"ר הזקן שבסי' ו (ס"ט) מדבריו בסי' ריג (ס"ד) לגבי ברכות הפירות, שם כותב אדמו"ר הזקן: "ולדברי האומרים שמצוה של דבריהם א"צ כוונה, אע"פ שלא נתכוין המברך להוציאו, וגם הוא לא נתכוין לצאת בה, בין בברכה אחרונה בין בברכה ראשונה, **כגון מי שנטל פרי בידו לאכלו או מצוה לעשותו, וקודם שהספיק לברך, שמע ברכה זו מפי אחר המברך לעצמו, אין צריך לברך**, ויש לחוש לדבריהם וליזהר שלא ליכנס בספק ברכה לבטלה". ונשאר התהלה לדוד בצ"ע גדול – אך לכאורה נראה לענ"ד שניתן לחלק בין ברכות השחר שכל אחד מברך לפי תורו, ולכן מתכוין כ"א לברך אחר כך, וכפי שנהוג היום לגבי ספירת העומר, והוי כאילו מתכוין שלא לצאת י"ח, לבין ברכת הפירות שם י"ל שהיה נהוג שפעמים מוציאים זה את זה. וע"ע **בחקרי הלכות** לרב ישראל יצחק פיעקארסקי ז"ל (ח"ט עמ' ח-יא) שנושא ונותן באריכות רבה בסוגיה זו, ולמסקנה **מחלק בין ברכת השבח, דבעי כוונה, לבין מצוה דרבנן, כספירת העומר, דלא בעי כוונה**. ועפ"ז יוצא שללא כוונת הש"ץ שלא להוציא י"ח את הקהל, או כוונת השומע שלא לצאת י"ח, הרי שיצא השומע י"ח הברכה (והספירה) ולא יוכל עוד לברך. וע"ע בדברי הרה"ג הרה"ח הרב שלום דובער לוין **שבשיעורי הלכה למעשה** עמ' שלו ואילך].

למסקנה הבאנו בפנים את שיטת הדברי נחמיה.

<u>העיר לי הרה"ח הרב מנחם מענדל שיח' גלוכובסקי:</u> *בקשר למה שהבאת משו"ע אדמוה"ז בס' ריג ס"ד בענין ברכה ראשונה וברכה אחרונה בפירות או מצוה וכו'. פעם ישבתי בביתו של הגר"מ לנדא ע"ה עם הרב ירוסלבסקי יבלחט"א והוא הביא לנו שתיה ומזג לנו ולעצמו וברכתי בקול הברכה ראשונה והוא*

קונטרס הלכות ספירת העומר

לשיטת אדמו"ר הזקן ורבותינו נשיאי חב"ד

השומע, נראה שיש לחלק בין אם השומע: **שומע מחברו הסופר לפי תומו**, שאז אכן לא יוכל לברך על ספירתו - לבין אם **שומע מהש"ץ**, כשהרגילות שכ"א מברך לעצמו וסופר לעצמו לאחר מכן, כנהוג היום, שיוכל לברך (אך יש מי שחולק על קביעה זו)[67].

כח. החל מבין השמשות (ולכתחילה, אפילו מפלג המנחה[68], כנ"ל), **מי ששואל אותו חברו** כמה ימי הספירה, יאמר לו: '**אתמול היה כך וכך**', כדי לא לצאת ידי חובת הספירה[69].

כט. אך **אם אמר לחברו** (מבין השמשות ואילך)**:** '**היום כך וכך**', יצטרך לספור שוב **בלא ברכה**, כיון שיצא ידי חובתו[70]. ואם אמר לו 'כך וכך', ללא **"היום"**, יספור שוב בברכה, כיון שלא יצא ידי חובתו, ומ"מ עדיף שיגיד לו: 'אתמול היה כך וכך'. לעומת זאת ה'שואל' יוכל לספור בברכה כיון שודאי התכון שלא לצאת ידי חובתו בספירת חברו, מאחר והיה בדעתו לחזור ולספור[71].

ל. אפשר **להתנות שלא לצאת בכל ימי הספירה**, ידי חובת הספירה שישמע מחברו[72], כך שגם אם ישמע את חברו סופר, יוכל לספור לאחר מכן בברכה[73].

<u>שכח, טעה, מסופק</u>

לא. שכח לספור בלילה, יספור **ביום**[74] **בלא ברכה**[75]**, ובשאר הלילות ימשיך לספור בברכה**[76].

אמר לי בתמיה "אתה לא יודע שמנהג החסידים שלא מברכים בקול כי אז נכנסים לספק ברכה לבטלה של שאר המסובים וציטט לי הסעיף הנ"ל.

[67] עי' הערה קודמת.

[68] שו"ע אדמו"ר סי' תפ"ט סט"ו.

[69] שו"ע אדמו"ר שם סי"ד.

[70] למי שסובר שמצות מדברי סופרים לא צריכות כוונה – ע' שו"ע אדמו"ר סי' תע"ה סכ"ט..

[71] שו"ע אדמו"ר סי' תפ"ט סי"ד.

[72] אם בגלל זה יהיה עלול להפסיד את האפשרות לברך, או שיכנס בגלל זה לחשש ברכה לבטלה.

[73] בספר **קצות השלחן - הערות למעשה** (קובץ הערות ומאמרים של הגרא"ח נאה ז"ל, שיצא לאור בשנת תשע"ד) עמ' קפב, איתא: על כן נראה עצה לזה (שלא יצא בע"כ בספירת חבירו) שיגלה דעתו ויאמר מפורש, שבכל ימי העומר, אם יזדמן לו מקרה כזה, הוא אומר מעכשיו שרצונו שלא יצא ידי חובתו רק באותה ספירה שיספור אחר הברכה, לבד במקום שעל פי דין סופר בלא ברכה, כגון השוכח בלילה וסופר ביום. ומסתבר דגלוי דעת כזה מהני, ודוגמא דמסירת מודעה בערב ראש השנה על הנדרים של כל השנה. ואולי כדאי שיאמר כן בפרהסיא, עיין ש"ך יו"ד סימן ריא ס"ק ב. ואף על פי דלא דמי לגמרי לביטול נדרים, דבנדרים העיקר כוונת הלב, ובתנאי הוא מבטל הנדר, וכאן אדרבא חיישינן לדעת הפוסקים דאפילו בלא כוונה לגמרי יצא ידי חובה; מכל מקום גילוי דעת מהני, ואין לומר שיצא אחר כך נגד רצונו המפורש שגילה דעתו בזה, עכ"ל. ועי' בדומה בספר ספירת העומר פ"ח סט"ז.

[74] **לפי דעת בה"ג**, המובאת ברא"ש סוף מנחות, **לפיה אם לא ספר בלילה, סופר ביום** (לדעת בה"ג: בברכה), כי הרי תנן במנחות עא, א: מצוה לקצור בלילה, **ואם קצר ביום, כשר** – וע' הערה הבאה.

[75] שו"ע אדמו"ר שם ס"ג, ע"פ שו"ע רבי יוסף קארו ס"ז. והוא משום המשנה במגילה כ, ב: **כל הלילה** כשר לקצירת העומר, ו"הוא עיקר", למסקנת הרא"ש שם.

[76] והוא כי הרי לדעת בה"ג לפיו אם דילג על יום אחד, הפסיד את הברכה, הרי ספירה ביום מהני! – ע' שו"ע אדמו"ר שם סכ"ד, ע"פ **תרומת הדשן** סי' ל"ז, הביא דבריו **הבית יוסף** (אף שלא כתב זאת במפורש בשו"ע), וכ"פ ג"כ **הלבוש** ס"ח.

לב. שכח לספור אף למחרת ביום, יספור בשאר הלילות בלא ברכה[77], כדי לחוש לשיטת בה"ג[78] לפיה כבר הפסיד את מצות הספירה[79], והרי ספק ברכות להקל[80].

לג. שכח לספור אף למחרת ביום, **ונזכר רק בבין השמשות**, יספור ללא ברכה, אך **לא יוכל להמשיך לספור בברכה**[81], וישתדל לצאת י"ח ברכת הש"ץ או ברכת חבירו.

לד. שכח לספור כל ליל ויום ו' **וכבר קיבל את השבת**, אם נזכר לפני בין השמשות, יספור (בלא ברכה), ויוכל להמשיך לספור בשאר הימים בברכה[82].

לה. **המסופק כמה ימים היום לעומר** ואינו יכול לברר או לחשב בקלות, יספור שתי ספירות זו אחר זו ללא ברכה[83], וכשיוודע לו בבירור היום לעומר, יוכל להמשיך לספור בברכה[84]. וכשיספור שתי ספירות, יספור בהפסק ביניהם ולא בסמיכות, דמחזי כשקרא, וגם כי זהו היפך לענין הספירה, היינו: בירור ולא ספק[85].

---

[77] שו"ע ס"ח; שו"ע אדמו"ר סכ"ד.

[78] המובאת בטור.

[79] אך לדעת רוב הראשונים, כל יום היא מצוה בפני עצמה, ויצטרך להמשיך לספור.

[80] עי' בכ"ז בשו"ע אדמו"ר שם סכ"ג-כד. נציין **(אך לא להלכה!)** את דברי בעל אוצר החיים (מובא בשערים המצויינים בהלכה סי' קכ ס"ק ז') שכתב שצדיקים מתלמידי הבעש"ט הנהיגו לספור בברכה **גם למי ששכח לספור** (ונגד דעת השו"ע!), דלא כימים ראשונים ימים אחרונים, ואם יגידו להם לספור ללא ברכה, **יחשבו שאינם מקיימים מצוה**, וסביר שיפסיקו לספור. ועאכו"כ בימנו. וע"ע אוצר מנהגי חב"ד ניסן – סיון עמ' רנ"ג סע' כג אות ב'. אך שוב אין זו דעת אדה"ז כלל וכלל!

[81] בשאלה זו המורכבת התחבטו גדולי עולם, בלי להגיע למסקנה ברורה, ולכן ברור שאז נוקטים בכלל לפיו **ספק ברכות להקל**. ע' **בברכי יוסף** סע' טו"ב, שכתב: והיכא דלא נזכר כי אם בסוף היום בין השמשות, ומנה אז ללא ברכה, העלה הרב בית דוד סי' רס"ח דסופר שאר ימים בלא ברכה, דליכא ס"ס גמור; והמעיין היטב בעיניו יראה דאכתי יש לדון קצת בדבר. וע"ע בדברי הברכי יוסף שם שהאריך להקשות על השו"ת בית דוד, אך אין מסקנתו שם חד משמעית. **ובאשל אברהם מבוטשאטש** ריש סי' תפט, סיים בענין זה בדברים הבאים: וצלע"ע בזה, ואמרתי לו שישמע הברכה בכל לילה ממי שיתכוון להוציאו ידי חובתו היטב, עכ"ל. **ובכף החיים** אות פ"ג כתב: ואם לא נזכר כי אם בסוף היום ביה"ש, ומנה אז בלא ברכה, העלה הרב בית דוד סי' רס"ח דסופר שאר ימים בלא ברכה, דליכא ס"ס גמור יעו"ש. ולמסקנה פוסק הכה"ח שם שימשיך לספור ללא ברכה משום סב"ל, אך הוסיף: אלא אם אפשר יש לשמוע הברכה מאחרים, ויתכוין לצאת, וגם הם יכוונו להוציאו, ואחר כך יספור, עכ"ל הכה"ח. **וכך דעת ידידי הרה"ג הרב מיכאל שלמה אבישיד שליט"א.**

[82] עי' אג"מ או"ח ח"ד סי' צט אות ג' וחזון עובדיה יו"ט עמ' רמב, שכ"פ לגבי מי שהתפלל תפילת ערבית של שבת מבעוד יום ונזכר שלא ספר.

[83] הנה רבו הפוסקים (שו"ת אבני נזר יו"ד סי' רמח אות ג; שו"ת ערוגת הבושם או"ח סי' קסח; שו"ת בצל החכמה ח"ה סי' ק ועוד) שכתבו שרק ספירה ודאית נקראת ספירה, ולכן לא יוכל לברך על ספירת ספק. אך עי' **בשו"ת פקודת אלעזר** (להרב שלמה אהרן ורטהיימר, סי' מ"ט), שהוכיח מדברי בעל המאור, הביאו גם הר"ן בסוף פסחים, שיש שואלין מה טעם אין סופרין בחו"ל ב' ספירות מספק, כמו שעושין ביו"ט ב' של גלויות, ותי' משום דאם באנו לספור שתי ספירות מספק, נמצא ספירה שניה מושכת עד יום טוב ראשון של עצרת, ואתי לזלזולי ביו"ט ראשון דאורייתא. הרי בהדיא דס"ל דכשסופר בכה"ג ב' ספירות מספק, יוצא! (אך עי' בבצל החכמה שם עמ' קמח מה שכתב ע"ז). כדעת בעל הפקודת אלעזר, כך נראית **דעת כ"ק אדמו"ר נש"ד** (אגרות קדש חי"ז עמ' רסה, מובא בשלחן מנחם חג עמ' ב') שדחה את סברת הדבר אברהם שכתב בכגון דא לספור ללא ברכה, בזה"ל: נגוד לסברא זו בהחלט הוא, שאם תמצי לומר שכן הוא הדין, הרי בכ"מ שלא הגיעו השלוחים (בזמן שהיו מקדשין ע"פ הראי') – לא קיימו מצות ספירת העומר (כדבעי) מעולם, ופשיטא שלא בירכו עלי', שהרי בששה עשר בניסן עדיין לא היתה ידיעה ברורה בידם, שהרי חגגו יו"ט שני מפני הספק, ובמילא לא יכלו לברך, ובעצם הספירה – הרי לא היתה בידם ידיעה ברורה. ובמילא חסר גם בהתמימות של **כל** המ"ט ימים. ואיך זה אפשר שלא נזכר בש"ס ענין תמוה כזה?, עכלה"ק.

ועכ"ז כתבנו בפנים שיספור מספק, בלא ברכה, על סמך דברי כ"ק אדמו"ר לגבי ספק אחר (במי שעבר את קו התאריך) באג"ק חי"ז עמ' קנג, שם כותב הרבי: **צ"ע אם הי' יכול לברך אפילו אם כל הימים הי' סופר ב' ספירות**.

[84] עי' אור לציון ח"ג עמ' קפב; נטעי גבריאל פסח ח"ג עמ' רט.

[85] אג"ק אדמו"ר חי"ז עמ' קנג בהקשר קצת שונה – עי' לעיל.

לו. **לא אמר תיבת "היום", לא יצא** ידי חובתו, וצריך לחזור ולספור בברכה[86], אך אם לא אמר תיבת "לעומר", יצא[87].

לז. **טעה בספירתו**, כל עוד ולא עסק בדברים אחרים, יתקן ולא יברך שנית. ואם הוא תוך כדי דיבור מספירתו המוטעית, יתקן עצמו מיד בלי להזכיר את המילה "היום"[88].

לח. **מרא דאתרא וכן ש"ץ קבוע** שאם לא יספור, **יתבייש** ברבים, יש לסמוך להקל שיברך, אף שדילג יום אחד[89].

לט. ישנם כמה מקרים בהם **ימשיך בשאר הלילות לספור בברכה**, גם כששכח (או מסופק אם שכח) לספור בלילה וביום שאחריו[90]: **1.** אם הוא **מסופק** אם ספר או לא **בלילה, אך הוא יודע שלא ספר ביום**[91]. וכן בכל מקום שצריך לחזור ולספור בלא ברכה מחמת הספק שיש בספירה הראשונה, אם לא חזר וספר[92], יספור בשאר הלילות בברכה. מקרה זה כולל כמה מקרים: **2.** אם **מנה את הימים לבד** ולא את השבועות[93], **3.** אם **ספר באותיות**, כגון היום ג' ימים לעומר[94], **4.** אם **שמע את הספירה מאחד** שלא התכון אפילו להוציאו, וגם הוא לא נתכון לצאת בשמיעה זו, אלא שמע לפי תומו[95]. **5.** אם **ספר אחר פלג המנחה** (אך לפני צאת הכוכבים)[96], **6. מי שענה לחברו** (ששאלו מה היום): 'היום כך וכך', והיה צריך לחזור ולספור ללא ברכה[97], ושכח.

---

[86] שו"ע אדמו"ר סי' תפט ס"ז.

[87] שם.

[88] ע"פ שו"ע אדמו"ר שם סכ"א-כ"ב.

[89] נטעי גבריאל הלכות פסח ח"ג עמ' קפב, בשם עיקרי הד"ט סי' כא אות יב, שו"ת שבט הלוי ח"ד סי' קנב וספר ספירת העומר עמ' קלג.

[90] הבא להלן ע"פ שו"ע אדמו"ר סי' תפט סכ"ה.

[91] מבואר שם שהוא ספק ספיקא להחמיר להצריך ברכה: שמא ספר בלילה, ואת"ל שלא ספר, שמא הלכה כהאומרים שכל לילה ולילה היא מצוה בפני עצמה. וע"ע בזה לקו"ש חי"ז עמ' 466; אוצר מנהגי חב"ד ניסן – סיון עמ' רנד. **ועי' בספר ערך השלחן** (לרבי יצחק טייב, סי' תפט אות ח') שכתב: **אם <u>שכח ולא ספר בלילה</u>, ומסופק אם ספר <u>ביום</u> בלא ברכה,** נראה **דסופר בשאר ימים <u>בלא ברכה</u>**, ע"ש, ודבריו מובאים **בכף החיים** (אות פט). **ועי' בהלכה למעשה – פסח** (עמ' 251)**, שכך משמעות לשון אדמו"ר הזקן.** אך בספר ספירת העומר (עמ' צ, אות נח. הביאו ג"כ הנטעי גבריאל הלכות פסח ח"ג עמ' ריד) פסק שיוכל לברך. וכן בנטעי גבריאל (שם הערה יט) נוטה לומר שאם **מסופק על שני ימים** אם ספר בהם או לא, שימשיך לספור בברכה, כי הוי ספק משני שמות: ספק שמא לא שכח, ואת"ל שכח, שמא אין הימים מעכבין.

ובנ"ד שמסופק אם "ספר בלילה אחד" (כלשון אדה"ז), ופוסק אדה"ז שימשיך לספור בברכה משום ס"ס להחמיר; וקיים הרבי באגרות קודש שלו חי"ח עמ' של"ט, אגרת ו'תתכה, את הפסק הזה, וז"ל: כן באחרונים ... הצ"ע בזה להסוברים (ורבים הם) **דספק ספיקא בברכות – ג"כ להקל** (והיינו: שלא יברך – ש.ס.). ואף שיש לפלפל בדבריהם – לא מפני הפלפול נסור מפס"ד ברור בשו"ע (שימשיך לברך – ש.ס.), עכ"ל. **ומקשה הרה"ג הרב שלום דובער לוין**, בפירושו על שלחן ערוך הלכות פסח עם ביאור דברי שלום ח"ו עמ' ע"ז, שהרי **בסדור סוף הלכות ציצית** כתב אדה"ז **שלא לברך במקום ס"ס, ובזה חזר מהפסק שלו בשו"ע אדמו"ר הלכות ציצית**, ומאי שנא כאן? וע"ש מה שתירץ הרב לוין. להלכה, פשוט שאין לזוז מדברי הרבי, ולכן מפסק זה של אדה"ז, ויברך במקום שמסופק אם ספר בלילה!

[92] היינו אפילו הכי.

[93] ראה שו"ע אדמו"ר שם ס"ו.

[94] ראה שם ס"ז.

[95] ראה שם סי"ב.

[96] ראה שם סי"ב וסי"ג.

[97] שם סי"ד.

